

MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF AUDIT DEVELOPMENT

V. Nebil'tsova, A. Sukhinina

National University of Food Technologies

Key words:

Audit
Financial indexes
Public accountant activity
Organization of verifications
of public accountants
Services of public
accountants
Consulting services
Public accountant risk
Financial losses

Article history:

Received 1.12.2012
Received in revised form
18.01.2013
Accepted 20.02.2013

Corresponding author:

E-mail:
npnuht@ukr.net

ABSTRACT

The article describes the current trends and prospects of the audit to ensure monitoring of the completeness and accuracy of information in the financial and tax reporting. Further development of the audit as a form of intellectual business due to the market orientation of the economy, the need for an impartial monitoring of the company's professional validation of their financial statements for the benefit of owners, users and stakeholders are outlined. The role of the Audit Chamber of Ukraine, as a body, which addresses important issues in the methodological and organizational management audit in Ukraine, is delineated.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ

В.М. Небилецова, А.С. Сухініна

Національний університет харчових технологій

Розглянуто сучасні тенденції та перспективи розвитку аудиту з метою забезпечення контролю повноти та достовірності інформації, відображеній у фінансовій та податковій звітності. Подальший розвиток аудиту як виду інтелектуального бізнесу обумовлений ринковим спрямуванням економіки країни, необхідністю незалежного об'єктивного контролю господарської діяльності підприємств і професійного підтвердження достовірності їх фінансової звітності в інтересах власників, користувачів та зацікавлених сторін. Розглянуто роль Аудиторської палати України, як органу, що вирішує важливі питання у сфері методологічного й організаційного управління аудитом в Україні.

Ключові слова: *аудит, фінансові показники, аудиторська діяльність, організація аудиторських перевірок, аудиторські послуги, консалтингові послуги, аудиторський ризик, матеріальні збитки.*

Поняття аудиту ширше від понять ревізії і контролю, оскільки охоплює не лише перевірку достовірності фінансових показників, а й розробку пропозицій щодо поліпшення господарської діяльності з метою раціоналізації видатків і оптимізації прибутків на законних підставах. Тому аудит можна розглядати як своєрідну експертизу бізнесу.

Незважаючи на те, що для розвитку аудиту в Україні вже зроблено доволі багато, однак дотепер залишаються питання, від правильного і успішного вирішення яких залежать перспективи його подальшого розвитку.

Таким чином, першочергового роз'яснення, на нашу думку, потребує: удосконалення законодавчого регулювання аудиту в Україні; подальша розробка і впровадження національних нормативів аудиту; поліпшення методики та організації аудиторських перевірок, їх якості та розробка оптимальної методики визначення вартості аудиту і аудиторських послуг; питання аудиторської етики; підготовки і підвищення кваліфікації аудиторів та інші. Вирішення зазначених проблем спрямоване на укріплення позицій та авторитету аудиту, удосконалення аудиторської діяльності в Україні в цілому.

Аудиторська діяльність в Україні здійснюється відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» та представлена широким спектром професійних послуг, основною з яких, безперечно, є аудит — перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Сучасні підприємства стараються підтримувати ділові зв'язки з багатьма партнерами, орієнтуватися на численних конкурентів, враховувати і передбачати різноманітні вимоги споживачів, суспільних організацій, держави тощо.

Ці фактори визначають необхідність глибокого аналізу зовнішнього середовища. Релевантне зовнішнє середовище фірми дуже широке, оскільки в нього входять соціальні й економічні фактори, проте ключовий аспект зовнішнього оточення фірми — це галузь (або галузі), в якій вона веде конкурентну боротьбу.

Потреба досягнення конкурентних переваг і прагнення посісти позицію лідера у галузі змушує великі компанії використовувати послуги не тільки власних спеціалістів, а й зовнішніх експертів — аудиторів.

Необхідність залучення незалежних аудиторів для здійснення перевірок та експертиз системи управління виникає, передусім у тих компаніях, які мають філії, дочірні підприємства, а також диверсифіковану структуру (різні види діяльності). Налагодження ефективного контролю у таких компаніях виявляється досить складною справою. Тому динамічний розвиток аудиторської діяльності значною мірою відбувається завдяки глобалізації, розширенню та диверсифікації транснаціональних і національних компаній у процесі еволюції ринкових економічних відносин.

Як бачимо, кількість аудиторських фірм і аудиторів-підприємців постійно зростає, що свідчить про позитивну тенденцію розвитку аудиторського ринку в Україні.

При цьому, вітчизняні аудиторські компанії неконкурентоспроможні в порівнянні з нерезидентами. Вітчизняний аудит все ще концентрується на бухгалтерському та податковому обліку, не помічаючи інші предмети своєї професійної уваги, такі як якість менеджменту, внутрішній контроль та внутрішній аудит, інноваційна та інвестиційна діяльність тощо.

На сьогодні аудиторські фірми України можуть надавати достатньо широкий спектр послуг, тому окреслення кола безпосередньо аудиторських послуг вважаємо однією з найважливіших сучасних проблем теорії аудиту.

З узагальнюючого аналізу офіційних звітів аудиторських фірм видно, що деякі з них взагалі не займаються аудитом, а надають тільки консалтингові та інші послуги. В той час як світові тенденції розвитку аудиторських послуг свідчать про скорочення аудиторськими фірмами обсягів консалтингових послуг або виділення в окремі структури суб'єктів господарювання, що надають виключно консалтингові послуги. Причинами цього є бажання утримати клієнта різноманітністю послуг, шукаючи альтернативні джерела доходів. Вітчизняні підприємства все частіше хочуть отримувати від аудиторських фірм комплекс послуг. Такий клієнт для аудитора є вигідним, однак широта послуг призводить до виникнення загроз незалежності і, як наслідок, до погіршення якості аудиторських послуг.

Основними потенційними напрямками дослідження та удосконалення ринку аудиторських послуг в Україні повинні стати:

1. Розроблення механізму практичного застосування Міжнародних стандартів аудиту в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі;
2. Внесення відповідних змін, доповнень та уточнень до структури системи освіти аудиторів через створення єдиних вимог базової вищої освіти;
3. Проведення ряду науково-практичних конференцій (міжнародних, національних, регіональних), присвячених проблемі розвитку аудиту в Україні для практичної реалізації набутих теоретичних знань;
4. Налагодження системи страхування аудиторських ризиків;
5. Розширення обов'язкового аудиту;
6. Розроблення програмного забезпечення на основі використання новітніх інформаційних технологій, що дасть можливість мінімізувати витрати робочого часу аудиторів при здійсненні їх діяльності.

Окрім зазначених вище напрямів удосконалення ринку аудиторських послуг в Україні доцільно також:

1. Внести необхідні зміни і доповнення до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності для унормування взаємовідносин аудитора та клієнта;
2. Розробити внутрішньогосподарські методики аудиту, робочу документацію тощо і оформити у вигляді внутрішньо-фірмових стандартів;
3. Створити сприятливі умови для поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів шляхом здійснення спільних проектів.

На сьогоднішній день аудит в Україні суттєво розширився та диференціювався за напрямками та інтересами замовників-клієнтів. Суттєво розширився спектр професійних послуг аудиторів, що певною мірою відкриває нові можливості як перед самими аудиторами й аудиторськими фірмами, так і перед замовниками їхніх послуг. Перспективи розвитку аудиторського ринку, на нашу думку, цілком залежать від перспектив розвитку підприємництва в Україні.

Розвиток системи аудиту в нашій державі на сучасному етапі залежить від розв'язання низки основних проблем, серед яких:

- недостатній досвід вітчизняного аудиту та часті зміни законодавства;
- зростання конкуренції з іноземними аудиторськими фірмами, що призводить до зменшення кількості національних аудиторських фірм;
- недостатня ефективність чинної системи сертифікації аудиторів (дані про сертифікацію свідчать або про підвищення якості знань кандидатів на сертифікацію, або про зниження вимог комісій, а як результат — низька якість проведених аудиторських робіт;
- відсутність відповідного попиту на професійні аудиторські послуги, оскільки більшість підприємств не обізнана з призначенням аудиту.

Зважаючи на вищесказане, основними напрямками розвитку аудиту в Україні можуть стати:

1. Розроблення дієвого механізму практичного застосування МСА в Україні, зокрема створення до них коментарів у повному обсязі.
2. Внесення необхідних змін і доповнень до Закону «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка є обов'язковою, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко і прозоро унормували взаємовідносини аудитора та клієнта.
3. Використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розроблення Типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їхньої діяльності (банківська, торгівельна, страхова, харчова, важка і легка промисловості тощо).

4. Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими провідними професійними організаціями.

5. Зосередження більшої уваги аудиторів на роботі з потенційними клієнтами для того, аби підприємці зрозуміли необхідність та доцільність аудиту.

6. Розроблення механізму ціноутворення аудиторських послуг на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та інше.

Розвиток аудиту значною мірою залежатиме від розвитку економіки, від політичної ситуації. Але якщо не брати до уваги ці аспекти, важливим є: чи будуть внесені зміни до Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» щодо прямого застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Якщо такі зміни будуть внесені, то це відразу додасть додаткового темпу розвитку аудиту. Чому? Тому що звітність за міжнародними стандартами має бути підтверджена відповідно до процедур міжнародних стандартів. Це буде вимагати від українських аудиторів досить серйозний підхід до міжнародних стандартів фінансової звітності. Сьогодні є ті, хто цим займається, але це невеличка питома вага, — це ті компанії, які добровільно виходять на ринки капіталу. І, як правило, аудитом цих компаній займаються представники «великої четвірки». Це по-перше.

По-друге, звичайно дії самої Аудиторської палати. Від неї буде залежати як розвиватиметься аудит. Якщо Аудиторська палата забезпечить моніторинг якості аудиту відповідно до європейських вимог, то це буде дуже суттєво впливати на аудит. На сьогодні в Україні не має серйозного контролю якості, є Положення, але механізму, який би відслідковував чи дійсно аудитор проводить аудит, а не лише ставить печатку, ми вважаємо ще немає. Для цього потрібні дуже і дуже серйозні зміни в самому аудиторському середовищі.

Ну й по-третє, це — загальний політичний і соціально-економічний розвиток, дії уряду. Пожвавлення економічного життя зразу викликає попит на незалежний консалтинг, на незалежний аудит.

Аудиторам також доцільно удосконалювати та розвивати спектр консультаційних послуг, що обумовлено зростанням попиту на них серед вітчизняних підприємств, а також, здійснюючи пошук нових джерел доходу, проводити політику співпраці з підприємствами різних сфер бізнесу, що, в свою чергу, забезпечить позитивну тенденцію стабільності діяльності в майбутньому.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що не зважаючи на численні організаційно-методичні перешкоди в Україні спостерігається активне становлення аудиту, що є важливою передумовою ефективного його подальшого розвитку.

Аудит в Україні стає однією з важливих галузей науки і практики. Він значно розширює і якісно поліпшує традиційні форми контролю. З розвитком ринкової інфраструктури зростає потреба в об'єктивній кількісній та якісній оцінці господарських явищ і фактів при визначенні їх відповідності встановленим критеріям та надання зацікавленим користувачам достовірної інформації про об'єкти господарської діяльності підприємства. В цьому вбачається основна мета аудиту.

Отже, в Україні аудит перебуває у процесі розвитку. Він буде зростати і вдосконалюватися в міру розвитку ринкового середовища та ринку аудиторських послуг не в залежності від їх обов'язковості, а в силу підвищення кваліфікації і набуття досвіду аудиторів та збільшення попиту з боку підприємств з метою зниження фінансових ризиків.

Таким чином аудиторська перевірка дає можливість відшкодувати матеріальні збитки, які завдані підприємству, що сприяє збереженню власності, раціональному використанню ресурсів та правовому регулюванню економічних відносин між суб'єктами господарювання. Відповідно це покращує та полегшує роботу бухгалтера тому, що стає чітким бухгалтерський облік даних, фінансової звітності та контроль за ними.

Література

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993р. №3125, із змінами, внесеними згідно з Законом №2388 від 01.07.2010.

2. Про АПУ [Електронний ресурс]: дані АПУ. — Режим доступу: http://apu.com.ua/content.php?c=about_apu.php&lang=ukr

3. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Миронова Ю. — Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>

4. Балахонова О.В. Напрямки розвитку аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Балахонова О.В., Бірюкова О.Л., Швабська Ю.Г. — Режим доступу: <http://intkonf.org/balahonova-ov-biryukova-ol-shvabska-yug-napryamki-rozvitku-audituv-ukrayini/>

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АУДИТА

В.М. Небыльцова, А.С. Сухинина

Национальный университет пищевых технологий

Рассмотрены современные тенденции и перспективы развития аудита с целью обеспечения контроля полноты и достоверности информации, отраженной в финансовой и налоговой отчетности. Дальнейшее развитие аудита как вида интеллектуального бизнеса обусловлено рыночным направлением экономики, необходимостью независимого объективного контроля хозяйственной деятельности предприятий и профессионального подтверждения достоверности их финансовой отчетности в интересах собственников, пользователей и заинтересованных сторон. Рассмотрена роль Аудиторской палаты Украины как органа, который решает важные вопросы в сфере методологического и организационного управления аудитом в Украине.

Ключевые слова: *аудит, финансовые показатели, аудиторская деятельность, организация аудиторских проверок, аудиторские услуги, консалтинговые услуги, аудиторский риск, материальные убытки.*